 Copyright© 2007 Polskie Towarzystwo Parazytologiczne

Dr Jerzy Okulewicz (1940–2007) — *pro memoriam*

W lipcowy upalny dzień pożegnaliśmy, na cmentarzu parafii św. Ducha we Wrocławiu, naszego serdecznego kolegę z Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Parazytologicznego dra Jerzego Okulewicza, prywatnie męża prof. zw. Anny Okulewicz, kierownika Zakładu Parazytologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Jerzy Okulewicz urodził się 11 maja 1940 r. w miejscowości Nadioszka w Kazachstanie jako syn Leokadii i Witolda. Jego matka, wraz ze swoją rodziną znalazła się w Kazachstanie w wyniku akcji „wywózkowej", jaką przeprowadziły władze sowieckie wiosną 1940 roku. Wraz z matką powrócił do Święcian na Wileńszczyźnie, a następnie w 1946 roku, w ramach repatriacji, przyjechał do Polski i zamieszkał w Olsztynie. Z wojny powrócił także ojciec — Witold Okulewicz, wielce zasłużony dla warmińskiej społeczności wykładowca Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

W Olsztynie w latach 1946–1957 J. Okulewicz uczęszczał do Szkoły Podstawowej, a następnie do I Liceum Ogólnokształcącego im. A. Mickiewicza. W roku 1957, po uzyskaniu świadectwa dojrzałości rozpoczął studia na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego na kierunku biologia, które ukończył w roku 1963, uzyskując dyplom magistra biologii w zakresie zoologii. Swoją ornitologiczną pracę magisterską wykonał pod kierunkiem prof. Władysława Rydzewskiego, a pierwszą pracę zawodową rozpoczął w Muzeum Regionalnym w Kętrzynie, jako asystent muzealny, a następnie kierownik tej placówki. Z wrocławską Akademią Medyczną był związany od 1 lutego 1965 r., kiedy to podjął pracę w Katedrze i Zakładzie Biologii Ogólnej, najpierw jako asystent, następnie starszy asystent. Jako adiunkt pracował od 1974 r., tj. po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, na podstawie obrony dysertacji „Biologia i ekologia potrzosa (*Emberiza schoeniclus* L.) w okresie lęgowym", której promotorem był doc. dr Zbigniew Stuchly.

Dorobek naukowy J. Okulewicza obejmuje 78 publikacji, zarówno z ornitologii (w początkowym okresie działalności) jak i parazytologii. Na podkreślenie zasługuje współpraca naukowa z RNDr CSc. Jilijm Sitko ze Stacji Ornitologicznej Uniwersytetu w Brnie nad przywrami i kolcogłowami ptaków Republiki Czeskiej.

Dr J. Okulewicz był wieloletnim członkiem PTP, udzielał się jako biolog o szerokich przyrodniczych zainteresowaniach, w tym parazytologicznych. Od października 1991 do września 1996 r. pełnił obowiązki kierownika Katedry i Zakładu Biologii i Parazytologii Lekarskiej AM. Ceniliśmy jego terenowe doświadczenie i obserwacje, którymi chętnie się dzielił. Bezinteresownie pomagał i radził naszym uniwersyteckim doktorantom. Wspomagał działalność naszego Oddziału uczestnicząc w posiedzeniach naukowych oraz w wrocławskich konferencjach parazytologicznych, także tej ostatniej w listopadzie 2006 r., poświęconej tym którzy odeszli a pozostawili znaczący ślad w nauce i życiu.

O dorobku naukowym świadczy autorstwo licznych publikacji, w których opisano m.in. trzy nowe dla nauki gatunki: kolcogłowa *Apo-*

rorhynchus silesiacus, tasiemca *Ptilotolepis philomelae* i przywry digenicznej *Brachylecithum glareoli*. Jego badania wzbogaciły znajomość parazytofauny Polski o kilkanaście gatunków, w tym 11 gatunków przywr, po 1 gatunku kolcogłowa, nicienia i tasiemca (*Ophiotaenia europaea* pasożytującego u gadów) oraz przedstawiciela *Pentastomida*. Dr Okulewicz cieszył się uznaniem władz Uczelni. Otrzymał indywidualne Nagrody Rektora AM II i III stopnia za ważne i twórcze osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej, wyrażone w cyklu publikacji w roku 2003 i 2004, których wykaz zamieszczam poniżej. Za wzorową, ponad 40-letnią pracę został także odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką Honorową Akademii Medycznej we Wrocławiu.

Od kilku lat, zmagając się z ciężką chorobą, nie ustawał w działalności badawczej i towarzyskiej. Był „duszą" różnych imprez, zjazdów i spotkań koleżeńskich. O wielkiej sympatii dla zmarłego dr J. Okulewicza świadczy udział prawie 300 osób w ceremonii pogrzebowej. Nuty szczerego żalu przewijały się w pożegnalnych mowach prof. S. Jankowskiego, obecnego kierownika Katedry i Zakładu Biologii i Parazytologii Lekarskiej, prof. L. Tomiałojcia (z Muzeum Przyrodniczego UWr, przewodniczącego Komitetu Ochrony Przyrody PAN), jeszcze szkolnego kolegi z olsztyńskiego liceum i pierwszych obserwacji ornitologicznych. Osobiście, na cmentarzu, żegnałam dra J. Okulewicza w imieniu Wrocławskiego Oddziału PTP i Zarządu Głównego, który reprezentowała viceprezes prof. Hanna Mizgajska-Wiktor. Przekazałam również Rodzinie złożone telefonicznie kondolencje przez prof. Katarzynę Niewiadomską, przewodniczącą Komitetu Parazytologii PAN oraz prof. Teresę Pojmańską, redaktora naczelnego Wiadomości Parazytologicznych.

Elżbieta Lonc
Instytut Genetyki i Mikrobiologii
Uniwersytet Wrocławski

Spis wyróżnionych publikacji (2001–2007)

Wesołowska M., Okulewicz J. 2001. Environmental factors effected on the occurrence of *Prosthorhynchus cylindraceus* (Schrank, 1788) in perching bird. Procedings of the Tenth Helminthological Days held at Dolni Vestonice (Czech Republic), June 4-8, 2001. *Helminthologia* 38:165–184.

Okulewicz J., Borkowski A. 2001. Ein neuer Standort von *Leucochloridium paradoxum* Carus, 1835 (Trematoda, Brachylaemidae) im westlichen Teil der Sudeten. *Przyroda Sudetów Zachodnich* 4: 77–80.

Sitko J., Okulewicz J. 2002. Redescription and systematic status of *Brachydistomum ventricosum* (Rudolphi, 1809) comb. n. (Trematoda: Dicrocoeliidae) parasitising passeriform birds. *Helminthologia* 39: 103–110.

Borgsteede F.H.M., Okulewicz A., Zdun P.E.F. Okulewicz J. 2003. The helminth fauna of birds of prey (Accipitriformes, Falconiformes and Strigiformes) in the Netherlands. *Acta Parasitologica* 48: 200–2007.

Okulewicz J., Wesołowska M. 2003. Rediscovery of *Leyogonimus postgonoporus* (Areiland, 1951) (Trematoda, Stomylotrematidae) in Central Europe. *Acta Parasitologica* 48: 233–236.

Popiołek M., Okulewicz J., Kotusz J. 2003. The first record of *Allocreadium transversale* Rudolphi, 1802) (Digenea, Allocreadiidae) from cobitid fishes of Poland. *Helminthologia* 40: 245–246.

Simkova A., Sitko J., Okulewicz J., Morand S. 2003. Occurence of intermediate hosts and structure of digenean communities of the black-headed gull, *Larus ridibundus* (L.). *Parasitology* 126: 69–88.

Okulewicz A., Perec A., Hildebrand J., Okulewicz J. 2003. *Calodium hepaticum* (Bancroft, 1893) Moravec, 1982 — kapilaria o nietypowym cyklu rozwojowym. *Wiadomości Parazytologiczne* 49: 115–124.

Okulewicz J., Jankowski S. 2004. Katedra i Zakład Biologii i Parazytologii Lekarskiej Akademii Medycznej we Wrocławiu. *W*: *Dzieje Parazytologii Polskiej w latach 1945–2000*

(Red. E. Lonc, B. Płonka-Syroka): 194–200.

Borgsteede F.H.M., Okulewicz A., Zoun P., Okulewicz J. 2005. The gastrointestinal helminth fauna of the eider duck (*Somatria mollissima*) in th Netherlands. *Helminthologia* 42: 83–87.

Okulewicz A., Hildebrand J. Okulewicz J., Perec A. 2005. Lis rudy (*Vulpes vulpes*) jako rezerwuar pasożytów i źródło zoonoz. *Wiadomości Parazytologiczne* 51: 125-132.

Popiołek M., Okulewicz J., Kusznierz J., Wolnicki J. 2005. Nematodes found in an endangered and poorly known cyprinid fish, lake minnow *Eupallasella perenurus* (Pallas, 1814). *Helminthologia* 42: 89–91.

Okulewicz A., Okulewicz J. 2006. Wielkie liczenie — co wiemy o pasożytach ptaków Polski? Ornitologia Polska na progu XXI stulecia — dokonania i perspektywy. (Red. J. Nowakowski i wsp.). Sekcja Ornitologiczna PTZool i Katedra Ekologii i Ochrony Środowiska UWM, Olsztyn: 135–145.

Okulewicz A., Okulewicz J., Hildebrand J., Zaleśny G. 2007. New data of *Oxyspirura chabaudi* (Barus, 1965) (Thelaziidae) straggled eyeworm in Europe. *Acta Parasitologica* 52: 326–328.

Hildebrand J., Okulewicz J., Popiołek M. 2007. A new dicrocoeliid from the bank vole *Clethrionomys glareolus* (Rodentia, Microtidae) from Poland. *Journal of Parasitology* 91: 151–154.